

Відгук

офіційного опонента на дисертаційну роботу **Любасюка Назарія Васильовича** за темою: «Використання білково-вітамінно-мінеральної добавки Інтермікс в годівлі свиней», подану у спеціалізовану вчену раду Д 27.821.01 для прилюдного захисту на здобуття наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук за спеціальністю 06.02.02 – годівля тварин і технологія кормів.

1. Актуальність теми дисертації. Одним із факторів підвищення продуктивності свиней в сучасних умовах є застосування в їх годівлі нових білково-вітамінно-мінеральних добавок (БВМД), які б забезпечували потребу тварин у поживних та біологічно-активних речовинах, що важливо при концентратному типі годівлі за обмеженої кількості зернових інгредієнтів та згодовування їх у сухому вигляді. Особливо це актуально при виготовленні кормо сумішок із місцевої сировини господарств, коли при застосуванні в годівлі недорогих та більш доступних біологічно-активних добавок можна значно підвищити ступінь засвоєння поживних речовин раціону, що підвищує продуктивність тварин.

До нових розробок можна віднести новостворену БВМД під загальною назвою Інтермікс. Вона розроблена для трьохінгредієнтних зернових сумішок (ячмінь, пшениця, кукурудза), які використовувалися у годівлі свиноматок і поросят. Тому наукові дослідження в цьому напрямку є актуальними.

Дисертаційна робота Любасюка Н.В. є складовою частиною тематики кафедри годівлі сільськогосподарських тварин та водних біоресурсів Вінницького національного аграрного університету «Розробка та вивчення ефективності використання нових біологічно активних добавок на основі ензимів у годівлі сільськогосподарських тварин», яка координується ЛНУВМБТ ім. С.З. Гжицького за номером державної реєстрації 0108.U.006790.

2. Наукова новизна роботи. Вона полягає в тому, що вперше науково обгрунтовано і експериментально доведено доцільність використання новостворених БВМД Інтермікс в годівлі свиноматок у різні фази їх відтворного циклу. Визначено продуктивну дію БВМД при включенні в структуру трьохінгредієнтних зернових сумішок Інтермікс СС-7,5 % (поросні свиноматки), Інтермікс ЛС-20 % (лактуючі свиноматки). Отримано нові дані про стимулюючий та регулюючий вплив БВМД на показники крові, перетравність поживних речовин раціонів, утримання і відкладення в тілі тварин азоту, кальцію і фосфору, підвищення показників відтворної здатності свиноматок – багатоплідності, великоплідності, збільшення маси гнізда новонароджених та відлучених порослят у 28-добовому віці, підвищенню збереженості порослят та показників їх росту і обміну речовин. Наукову новизну підтверджено патентом на корисну модель № 110773 «Спосіб підвищення відтворювальної здатності свиноматок».

3. Практичне значення одержаних результатів. Отримані результати досліджень свідчать про доцільність використання новостворених БВМД Інтермікс в трьохінгредієнтних зернових сумішках (ячмінь, пшениця і кукурудза) свиноматок різного фізіологічного стану. Це сприяє збільшенню багатоплідності на 9,4 %, маси добового гнізда на 24,6 %, великоплідності на 14,04 %. При відлученні у 28-добовому віці збереженість поросят у гнізді збільшується на 22,3%; рівень рентабельності на 15,7 % в порівнянні з базовим варіантом.

Практичне значення досліджень підтверджено двома технічними умовами:

- добавки БВМД «Інтермікс» для порослих і лактуючих свиноматок;
- добавки БВМД «Інтермікс» для поросят.

Результати досліджень можуть бути використані при організації виробництва кормосумішок з обмеженою кількістю зернових інгредієнтів. Вони доповідались на ряді міжнародних науково-практичних конференцій, пройшли виробничу апробацію.

4. Ступінь обґрунтованості наукових досліджень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Структура, зміст дисертації, результати проведених досліджень та їх узагальнення, висновки і рекомендації виробництву свідчать, що дисертація спрямована на вирішення конкретної проблеми, а саме: вивчення ефективності використання нових БВМД Інтермікс у годівлі свиноматок та поросят на малоінгредієнтних зернових сумішках. Мету і завдання досліджень дисертант вирішив.

Цифровий матеріал статистично оброблений, проаналізовано, узагальнено, документовано. Достовірність результатів також підтверджується первинною документацією.

Висновки і пропозиції виробництву логічно виходять із результатів досліджень.

Кількість і об'єм публікацій є достатній для захисту дисертації. Автором опубліковано 12 робіт, з них: 2 – у фахових виданнях, 4 – у виданнях, що включені до міжнародних наукометричних баз даних, 3 – у матеріалах конференцій, 2 – технічні умови і 1 патент на корисну модель. Опубліковані матеріали повністю відображають зміст дисертації.

5. Зміст і оформлення дисертації. В результаті детального вивчення змісту дисертаційної роботи можна відмітити, що вона викладена на 173 сторінках комп'ютерного тексту, у т.ч.: основний текст дисертації - на 91, список використаної літератури – на 18 та додатки на 75 сторінках. За структурою дисертаційна робота складається з таких розділів: перелік умовних позначень, вступ, огляд літератури (13,9%), матеріали та методи досліджень (3,0%), результати експериментальних досліджень (19,1%), аналіз та узагальнення результатів досліджень (9,8), висновки, пропозиції виробництву, додатки та

список використаних джерел. Список літератури включає 202 літературних джерела, у тому числі 48 іноземної літератури. За останні 10 років наукові джерела займають 17 %, проте із них жодного іноземного автора.

Структура дисертації відповідає вимогам ВАК України.

6. Загальна оцінка окремих розділів дисертації. У вступі автор наголошує на значенні галузі свинарства у вирішенні м'ясної проблеми через використання екологічно безпечних і економічно доцільних препаратів, окреслює актуальність теми і завдання досліджень, новизну і практичне значення окремих результатів.

Огляд літератури віддзеркалює тему дисертаційної роботи і слугує підставою для обрання напряму і проведення намічених досліджень. В огляді наукових джерел у межах 4-х підрозділів Н.В. Любасюк висвітлює експериментальні і технологічні дані різних авторів стосовно теми дисертаційної роботи. Проте, не заперечуючи доцільність і логічність у наведенні літературних повідомлень, зауважу, що дисертант захоплюється посиланнями на одних і тих авторів. Так посилання на літературні джерела 20,130, 141, 178 зустрічаються за текстом більше 5 разів. Зауважу також, що дисертантом не на всі джерела представлені посилання. Так, посилання на літературні джерела 81, 99, 114, 116, 117, 146, 165, 166 та 195 відсутні. Зустрічаються повторення однакового матеріалу у різних підрозділах та невдалі вирази.

У **розділі 2** «Матеріали та методи дослідження» подано окремі схеми науково - господарських та фізіологічних дослідів. Стислий, але змістовний опис методики проведення експериментів дозволяє уявити напрям і обсяг реалізації поставленої мети. Варто відмітити, що поряд з господарсько – зоотехнічними показниками доступності, перетравності поживних речовин у молодняку свиней дисертант провів оцінку використання азоту, кальцію та фосфору у організмі піддослідних свиней. На достатньому рівні представлені морфологічні і біохімічні показники крові.

Надто вагомим за обсягом і суттєвим за змістом є **розділ 3**, в якому висвітлені результати досліджень автора. Цей розділ складається із 6 підрозділів і 19 пунктів, в яких наведені характеристика кормових умов і годівлі піддослідних тварин, вплив БВМД «Інтермікс» на відтворну здатність, витрати корму, процеси травлення та обміну речовин, гематологічні та вагові показники піддослідних свиней.

Недоліком викладення цього розділу є відсутність аналізу закономірностей та захисту наукового положення.

Значна частина **третього розділу** відведена для викладення результатів досліджень крові холостих, порослих та лактуючих свиноматок. Зроблено загальний висновок про те, що використання в годівлі свиноматок БВМД Інтермікс сприяє забезпеченню рівня показників крові в межах фізіологічної норми.

В подібному порядку викладені результати досліджень перетравності поживних речовин раціонів, обміну азоту, кальцію, фосфору. В загальному прослідковується тенденція до підвищення коефіцієнтів перетравності поживних речовин раціонів, показників утримання і відкладення в тілі азоту, кальцію і фосфору при споживанні БВМД Інтермікс.

Окремим підрозділом представлені матеріали відтворної здатності свиноматок. Вони свідчать про те, що використання нових БВМД Інтермікс в раціонах свиноматок сприяють підвищенню багатоплідності, великоплідності, маси добового гнізда та рановідлучених поросят, а також показників росту і обміну речовин у них.

Решта структурних частин роботи – висновки, пропозиції, список використаної літератури, додатки представлені згідно вимог.

Дисертація викладена державною мовою на високому науково-професійному рівні, що підтверджує достатній кваліфікаційний рівень дисертанта.

У розділі 4 узагальнюючи отримані результати досліджень Н.В. Любасюк взаємозв'язує цілий ряд зоотехнічних, фізіологічних, морфологічних і економічних даних для доведення завершеності поставленої мети і правильності вибору напрямку досліджень, а також критично співставляє свої результати власних досліджень з результатами інших дослідників.

Завершуючи цей розділ, автор стверджує, що в роботі запропоновано оптимальну схему використання нових БВМД «Інтермікс», згодовування якої дозволяє отримувати дешевий і якісний молодняк свиней в умовах Вінницької області.

Приєднуючись до висловленої думки автора, а також позитивно оцінюючи роботу загалом, вважаю необхідним висловити деякі загальні зауваження і побажання:

1. У завданнях першим пунктом є обґрунтувати склад дослідних рецептів БВМД «Інтермікс» для свиноматок та поросят. Не зрозуміло, чи виконано це завдання?
2. У завданні п'ятим пунктом є дослідити показники продуктивності порослих свиноматок. Не зрозуміло, чи виконано це завдання?
3. Хотілось почути пояснення, яким чином у кормосуміш вносилися добавки і як контролювали її однорідність?
4. Яка марка та який склад повнораціонного комбікорму використовувалася для тварин контрольних груп і яка їх поживність?
5. Яким чином проводився індивідуальний контроль за динамікою живої маси піддослідних свиней?

6. Не зрозуміло, які періоди дослідів використовувалися при вивченні перетравності поживних речовин раціону (табл. 1)?
7. Розкрийте механізм зростання багатоплідності, великоплідності у свиноматок та інтенсивності росту поросят у 2 – ї дослідної групи.
8. У таблиці 3.19 показано вирогідне збільшення перетравності сирих жиру та клітковини. Розкрийте механізм.
9. Обґрунтуйте завишені норми годівлі піддослідних тварин (табл. 3.5, 3.8 та 2.23).
10. Розкрийте механізм збільшення у крові свиноматок 2 – ї дослідної групи кількості лімфоцитів та моноцитів (табл. 3.7).
11. В узагальненні результатів досліджень відсутнє кінцеве заключення про головні закономірності і концептуальні досягнення одержаних автором дисертації результатів.
12. Висновки 2 та 3 не є коректними, оскільки дані невірогідні, а показники не зоотехнічні.
13. У пропозиціях виробництву не зрозуміло, для якого періоду і у якій кількості використовувати БВМД «Інтермікс». Чому у пропозиціях дається добавка до раціону, коли дослідження проводились на кормосумішах?
14. У схемі балансових дослідів на поросних свиноматках з періодом поросності 110 днів (табл. 2.2) тривалість дослідів 8 діб. Не зрозуміло, де проводили опорос?
15. При економічній оцінці використання БВМД «Інтермікс» у годівлі свиноматок (табл. 3.28) показані виробничі витрати на вирощування одного поросяти. Хотілося б почути за якою методикою розраховували ці витрати?
16. За текстом дисертації трапляються граматичні, технічні помилки, описки, редакційні упущення, неточності тощо.

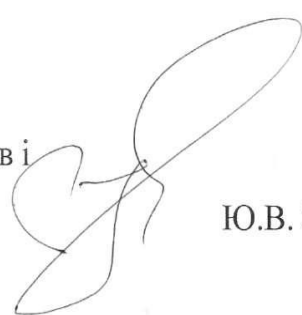
Загальний висновок. Дисертаційна робота Любасюка Назарія Васильовича є закінченою, самостійно виконаною роботою, яка за змістом відповідає спеціальності 06.02.02 – годівля тварин і технологія кормів і оформлена згідно із встановленими вимогами. Результати досліджень дають змогу вирішувати важливе завдання у виробництві свинини щодо використання в годівлі свиноматок і поросят новостворених БВМД Інтермікс СС-7,5 % (поросні свиноматки), Інтермікс ЛС-20 % (лактуючі свиноматки), Інтермікс ПП-25 % (поросята сисуни) та БВМД «Vambino»-25 % (поросята сисуни) за малоінгредієнтних зернових кормосумішок. Висновки і пропозиції зроблені за

результатами досліджень, мають наукове і практичне значення. Автореферат повністю відображає зміст дисертації. Окремі зауваження, зроблені в ході аналізу результатів досліджень, не зменшують загальної оцінки роботи. Дисертація написана на достатньому рівні, має внутрішню послідовність. За формою, обсягом досліджень та змістом відповідає вимогам п. 9,11,12,13 Порядку присудження наукових ступенів ..., затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. №567, а її автор, Любасюк Назарій Васильович, заслуговує присудження йому наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук за спеціальністю 06.02.02 – годівля тварин і технологія кормів.

Офіційний опонент:

доктор сільськогосподарських наук,
завідувач кафедри технологій у
птахівництві, свинарстві та вівчарстві
Національного університету біоресурсів і
природокористування України

Ю.В. Засуха

Свідоцтво
Україні

Ю.В. Засуха
НУБіП України
Григорівське 0.0.1

